

جمهوری اسلامی ایران
Islamic Republic of Iran

سازمان ملی استاندارد ایران

Iranian National Standardization Organization

استاندارد ایران-ایزو

۲۳۹۵۰

چاپ اول

اسفند ۱۳۹۲

INSO- ISO

23950

1st. Edition

Identical with

ISO 23950: 1998

Mar.2014

اطلاعات و مستند سازی-

بازیابی اطلاعات (Z39.50)-

تعریف سرویس کاربردی و ویژگی پروتکل

Information and documentation —

Information retrieval (Z39.50) —

**Application service definition and protocol
specification**

ICS: 35.240.30

به نام خدا

آشنایی با سازمان ملی استاندارد ایران

مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱ تنها مرجع رسمی کشور است که وظیفه تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی (رسمی) ایران را به عهده دارد. نام موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به موجب یکصد و پنجاه و دومین جلسه شورای عالی اداری مورخ ۹۰/۶/۲۹ به سازمان ملی استاندارد ایران تغییر و طی نامه شماره ۲۰۶/۳۵۸۳۸ مورخ ۹۰/۷/۲۴ جهت اجرا ابلاغ شده است.

تدوین استاندارد در حوزه های مختلف در کمیسیون های فنی مرکب از کارشناسان سازمان، صاحب نظران مراکز و مؤسسات علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط انجام می شود و کوششی همگام با مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فناوری و تجاری است که از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحبان حق و نفع، شامل تولیدکنندگان، مصرف کنندگان، صادرکنندگان و وارد کنندگان، مراکز علمی و تخصصی، نهادها، سازمان های دولتی و غیر دولتی حاصل می شود. پیش نویس استانداردهای ملی ایران برای نظرخواهی به مراجع ذی نفع و اعضای کمیسیون های فنی مربوط ارسال می شود و پس از دریافت نظرها و پیشنهادها در کمیته ملی مرتبط با آن رشته طرح و در صورت تصویب به عنوان استاندارد ملی (رسمی) ایران چاپ و منتشر می شود.

پیش نویس استانداردهایی که مؤسسات و سازمان های علاقه مند و ذی صلاح نیز با رعایت ضوابط تعیین شده تهیه می کنند در کمیته ملی طرح و بررسی و در صورت تصویب، به عنوان استاندارد ملی ایران چاپ و منتشر می شود. بدین ترتیب، استانداردهایی ملی تلقی می شوند که بر اساس مفاد نوشته شده در استاندارد ملی ایران شماره ۵ تدوین و در کمیته ملی استاندارد مربوط که سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل می دهد به تصویب رسیده باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران از اعضای اصلی سازمان بین المللی استاندارد (ISO)^۱، کمیسیون بین المللی الکتروتکنیک (IEC)^۲ و سازمان بین المللی اندازه شناسی قانونی (OIML)^۳ است و به عنوان تنها رابط^۴ کمیسیون کدکس غذایی (CAC)^۵ در کشور فعالیت می کند. در تدوین استانداردهای ملی ایران ضمن توجه به شرایط کلی و نیازمندی های خاص کشور، از آخرین پیشرفت های علمی، فنی و صنعتی جهان و استانداردهای بین المللی بهره گیری می شود.

سازمان ملی استاندارد ایران می تواند با رعایت موازین پیش بینی شده در قانون، برای حمایت از مصرف کنندگان، حفظ سلامت و ایمنی فردی و عمومی، حصول اطمینان از کیفیت محصولات و ملاحظات زیست محیطی و اقتصادی، اجرای بعضی از استانداردهای ملی ایران را برای محصولات تولیدی داخل کشور و/ یا اقلام وارداتی، با تصویب شورای عالی استاندارد، اجباری نماید. سازمان می تواند به منظور حفظ بازارهای بین المللی برای محصولات کشور، اجرای استانداردهای کالاهای صادراتی و درجه بندی آن را اجباری نماید. همچنین برای اطمینان بخشیدن به استفاده کنندگان از خدمات سازمان ها و مؤسسات فعال در زمینه مشاوره، آموزش، بازرسی، ممیزی و صدور گواهی سیستم های مدیریت کیفیت و مدیریت زیست محیطی، آزمایشگاه ها و مراکز کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، سازمان ملی استاندارد ایران این گونه سازمان ها و مؤسسات را بر اساس ضوابط نظام تأیید صلاحیت ایران ارزیابی می کند و در صورت احراز شرایط لازم، گواهینامه تأیید صلاحیت به آن ها اعطا و بر عملکرد آن ها نظارت می کند. ترویج دستگاه بین المللی یکاها، کالیبراسیون (واسنجی) و وسایل سنجش، تعیین عیار فلزات گرانبها و انجام تحقیقات کاربردی برای ارتقای سطح استانداردهای ملی ایران از دیگر وظایف این سازمان است.

1- International Organization for Standardization

2 - International Electrotechnical Commission

3- International Organization of Legal Metrology (Organisation Internationale de Metrologie Legale)

4 - Contact point

5 - Codex Alimentarius Commission

کمیسیون فنی تدوین استاندارد

"اطلاعات و مستند سازی- بازیابی اطلاعات (Z39.50) – تعریف سرویس کاربردی و ویژگی پروتکل

"

رئیس:

محمدزاده، پرویز
(دکترای اقتصاد)

سمت و/ یا نمایندگی

عضو هیات علمی دانشگاه تبریز

دبیر:

بشیری، عباس
(فوق لیسانس اقتصاد)

معاونت برنامه‌ریزی

استاندارداری آذربایجان شرقی

اعضاء: (اسامی به ترتیب حروف الفبا)

آپند، سیما

(فوق لیسانس کتابداری)

اداره کل کتابخانه‌های عمومی استان

آذربایجان شرقی

اسماعیل‌پور، شاهرخ

(فوق لیسانس مدیریت اجرایی)

اداره کل استاندارد و تحقیقات صنعتی

آذربایجان شرقی

اسماعیل‌زاده، جمال

(لیسانس مهندسی عمران)

شرکت آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی

امینی‌زاده، اصغر

(لیسانس مهندسی مکانیک)

کارشناس آزاد

بهمنیار، اصغر

(لیسانس کامپیوتر، نرم افزار)

معاونت برنامه‌ریزی

استاندارداری آذربایجان شرقی

پیش گفتار

استاندارد " اطلاعات و مستند سازی - بازیابی اطلاعات (Z39.50) - تعریف سرویس کاربردی و ویژگی پروتکل " که پیش‌نویس آن در کمیسیون فنی مربوط، بر مبنای روش تنفیذ مورد اشاره در راهنمای ISO/IEC Guide 21-1 (پذیرش منطقه‌ای یا ملی استانداردهای " بین‌المللی / منطقه‌ای " و دیگر مدارک استاندارد) به عنوان استاندارد ملی ایران، تهیه شده و در یکصد و نودمین اجلاس کمیته ملی استاندارد خدمات مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۰ مورد تصویب قرار گرفته است اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات سازمان ملی استاندارد ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌گردد.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات و پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدیدنظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح یا تکمیل این استانداردها ارائه شود، در هنگام تجدیدنظر در کمیسیون فنی مربوط، مورد توجه قرار خواهد گرفت. بنابراین همواره از آخرین تجدیدنظر آن‌ها استفاده خواهد شد.

این استاندارد ملی بر اساس پذیرش استاندارد بین‌المللی به شرح زیر است:

ISO 23950:1998, Information and documentation — Information retrieval (Z39.50) —
Applications service definition and protocol specification

اطلاعات و مستند سازی – بازیابی اطلاعات (Z39.50) –

تعریف سرویس کاربردی و ویژگی پروتکل

۱ هدف و دامنه کاربرد

این استاندارد ملی، بر اساس پذیرش استاندارد بین المللی "ISO 23950:1998" تدوین شده است. هدف از تدوین این استاندارد، تعریف سرویس کاربردی بازیابی اطلاعات (بند ۳) و مشخص نمودن پروتکل کاربردی بازیابی اطلاعات (بند ۴) می باشد. تعریف سرویس، سرویس‌هایی را توصیف می کند که از قابلیت‌های یک کاربرد پشتیبانی می کند. سرویس‌هایی که به نوبه خود توسط پروتکل Z39.50 پشتیبانی می شود. این توصیف ویژگی خاصی برای اجرا در یک سیستم رایانه‌ای در نظر نمی گیرد و آن را محدود نمی کند. مشخصات پروتکل تعریف اطلاعات کنترل پروتکل، قوانین مبادله این اطلاعات و الزامات انطباق برآورده شده از طریق اجرای این پروتکل را در بر می گیرد.

این استاندارد برای سرویس‌های بازیابی اطلاعات پشتیبانی سیستم و سازمان‌هایی مانند سرویس‌های اطلاعاتی، دانشگاه‌ها، کتابخانه‌ها و مراکز با فهرست مشترک^۱ در نظر گرفته شده و ارتباط برنامه - به - برنامه^۲ اتصال محور را نشان می دهد. این استاندارد تبادل اطلاعات با ترمینال‌ها یا از طریق سایر رسانه‌های فیزیکی را نشان نمی دهد.

یادآوری: سه نسخه از Z39.50 شامل Z39.50-1988، Z39.50-1992 و Z39.50-1995 و یک نسخه از پروتکل جستجو و بازیابی، ISO 10163-1:1993، وجود دارد. سه نسخه Z39.50-1992، ISO 10163-1:1993 و Z39.50-1995 هر کدام مفهومی از یک نسخه پروتکل را ایجاد کرده‌اند و نسخه‌های اول تا سوم پروتکل تعریف شده‌اند. ISO 10163-1:1993 بر نسخه اول پروتکل، Z39.50-1992 بر نسخه دوم پروتکل و Z39.50-1995 بر نسخه دوم و همچنین نسخه سوم پایه‌گذاری شده است (هیچ نسخه پروتکلی مرتبط با Z39.50-1988 وجود ندارد).

این استاندارد ملی بر نسخه‌های دوم و سوم پایه‌گذاری شده است و فرض شده است که نسخه اول و نسخه دوم مشابه هستند، به این ترتیب اجراهایی که نسخه دوم را پشتیبانی کنند به‌طور خودکار نسخه اول را پشتیبانی می کنند. (نسخه اول در جای دیگر از این استاندارد با صراحت ذکر نشده است). فرآیندهای درون این استاندارد که به‌ویژه برای نسخه دوم و سوم به کار می روند، برجسته هستند.

۲ مراجع الزامی

مدارک الزامی زیر حاوی مقرراتی است که در متن این استاندارد ملی ایران به آن‌ها ارجاع داده شده است. بدین ترتیب آن مقررات جزئی از این استاندارد ملی ایران محسوب می شود.

1- Union catalogue centers

کاتالوگ مشترک یک فهرست کتابخانه ای ترکیبی است که مجموعه‌های موجود در چند کتابخانه را نشان می دهد و در قالب کتاب، میکروفرم، کارت و اخیراً به صورت پایگاه الکترونیکی داده ایجاد می شود

2- program-to-program communication (PPC)

قراردادی که برنامه‌های رایانه‌ای می توانند برای ارتباط روی شبکه استفاده شود.

در صورتی که به مدرکی با ذکر تاریخ انتشار ارجاع داده شده باشد، اصلاحیه ها و تجدید نظرهای بعدی آن مورد نظر این استاندارد ملی ایران نیست. در مورد مدارکی که بدون ذکر تاریخ انتشار به آن‌ها ارجاع داده شده است، همواره آخرین تجدید نظر و اصلاحیه‌های بعدی آن‌ها مورد نظر است. استفاده از مراجع زیر برای این استاندارد الزامی است:

۱-۲ استاندارد ملی ایران ایزو شماره ۸۷۱۷:۱۳۸۵، کدهایی برای نمایش پول و اعتبار

۲-۲ استاندارد ملی ایران ایزو شماره ۸۹۷۰:۱۳۸۵، اطلاعات و مدارک - فرمان‌های مربوط به جستجوی متون به شیوه تعاملی

2-4 ANSI/NISO Z39.53-1994, Codes for the Representation of Languages for Information Interchange.

2-5 ANSI/NISO Z39.58-1992, Common Command Language for Online Interactive Information Retrieval.

2-6 ISO 2709:1996 — Information and documentation - Format for information interchange.

2-7 ISO 7498:1984 — Information processing systems - Open systems interconnection - Basic reference model.

2-8 ISO 8649:1987 — Information processing systems - Open systems interconnection - Service definition for the association control service element.

2-9 ISO 8649:1987 — Information processing systems - Open systems interconnection - Service definition for the association control service element

2-10 ISO 8822:1988 — Information processing systems - Open systems interconnection - Connection oriented presentation service definition.

2-11 ISO 8824:1990 — Information processing systems - Open systems interconnection - Specification of Abstract Syntax Notation One (ASN.1).

2-12 ISO 8825:1990 — Information processing systems - Open systems interconnection - Specification of basic encoding rules for Abstract Syntax Notation One (ASN.1).

2-13 ISO 10160:1997 — Information and documentation - Open systems interconnection - Interlibrary loan application service definition.

2-14 ISO 10161-1:1997 — Information and documentation - Open system interconnection - Interlibrary loan application protocol specification - Part 1: Protocol specification.

2-15 ISO 10163-1:1993 — Information and documentation - Open systems interconnection - Search and retrieve application protocol specification - Part 1: Protocol specification.

کلیه بندهای استاندارد بین‌المللی " ISO 23950: 1998 " در مورد این استاندارد معتبر و الزامی است.